

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 10609/07

בפני : כבוד השופטת (בדימי') א' פרוקצ'יה
כבוד השופטת מ' נאור
כבוד השופט א' רובינשטיין

העותרים : 1. מויסר זועבי
2. תנסים זועבי
3. ח'אלד זועבי
4. נדא זועבי
5. עווד זועבי

נגד

המשיבים : 1. שר הפנים
2. מנהל מינהל האוכלוסין

עתירה למתן צו על תנאי

בשם העותרים : עו"ד ויסאם מוקטרן

בשם המשיבים : עו"ד הילה גורני

פסק-דין

השופטת (בדימי') א' פרוקצ'יה:

1. עניינה של עתירה זו בבקשת העותרת 1 (להלן: העותרת), היא אימם של העותרים 2-5, כי תוחזר לה אזרחותה הישראלית, עליה ויתרה בתחילת שנות השמונים עקב הגירתה המתוכננת מישראל לירדן על רקע נישואיה לאזרח ירדני. כן היא מבקשת כי תוענק לילדיה אזרחות ישראלית מכח אזרחותה שלה. לחילופין, מבקשים העותרים, הרשומים במרשם האוכלוסין הפלסטיני, כי יוענקו להם אזרחות ישראלית או מעמד קבע בישראל באופן ראשוני.

2. העותרת נולדה בישראל ביום 23.4.1960, והיתה בעלת אזרחות ישראלית מכח לידה. ביום 6.10.1980 חתמה העותרת על טופס בקשת ויתור על אזרחותה הישראלית, בהתאם לסעיף 10(ב) לחוק האזרחות, התשי"ב-1952 (להלן: חוק האזרחות) בנוסחו דאז, וזאת נוכח כוונתה לצאת את ישראל לירדן ביום 6.12.1980. כן הגישה העותרת בקשה ללשכה לעליה ולמרשם שכותרתה "שינוי תעודת זהות מישראלית לירדנית (תעודת זהות מהממשל הצבאי)". כוונת הבקשה היתה כי תוענק לה תעודת תושב של אזור יהודה, שומרון וחבל עזה (להלן: האזור). הנימוק לבקשה היה רצונה של העותרת לעבור לירדן להתגורר עם בעלה, אשר "חווה הנישואין [עמו] קיים", כלשון הבקשה. על פי הסברה של העותרת, רישומה כתושבת האזור נועד לאפשר את תנועתה ומעברה מישראל לירדן, ולהפך – מירדן לישראל, לצורך ביקורי משפחה בשל העדר יחסים בין ישראל לבין ירדן באותם זמנים. זהו ההסבר שניתן גם לרישומם של ילדי העותרת באזור, אף שחיו כל העת בירדן. ביום 13.11.1980 התקבלה תשובת משרד הפנים לבקשת העותרת לוותר על אזרחותה הישראלית. בהודעה נמסר כי שר הפנים נתן את הסכמתו לויתורה של העותרת על האזרחות, בהתאם לסמכות המוקנית לו על פי סעיף 10(ב) לחוק האזרחות, וקבע כי אזרחותה של העותרת תבטל ביום צאתה את ישראל, אך לא יאוחר מיום 1.5.1981. כן נרשמה העותרת, לבקשתה, במרשם האוכלוסין של האזור, וביום 8.12.1980 הוענקה לה תעודת תושב אזור. בשנת 1984, או בסמוך לכך, יצאה העותרת את ישראל, ועברה לגור בירדן עם בעלה, שהינו אזרח ירדני. בירדן, נולדו לבני-הזוג ארבעה ילדים, הם העותרים 2-5 (להלן גם: הילדים), ילידי השנים 1987, 1988, 1990 ו-1994. בשנים הסמוכות ללידתם נרשמו הילדים במרשם האוכלוסין של האזור, לבקשת אימם. כן יצויין, כי העותרת מחזיקה בדרכון ירדני, ואילו ילדיה רשומים בדרכון הירדני של אביהם.

3. בשנת 1997 שבה העותרת, ועמה ארבעת ילדיה, להתגורר בישראל, ובשנת 2003 פנתה למשיבים בבקשה להחזיר לה את אזרחותה הישראלית. ביום 21.1.2004 ניתנה תשובה לבקשה, אשר על פיה, העותרת ויתרה על אזרחותה לצורך הגירה לירדן, ובהתאם לחוק האזרחות, ויתור כזה אינו הפיך. כן צויין, כי העותרת רשאית לבקש הכרה במעמד על פי חוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952 (להלן: חוק הכניסה לישראל). העותרת פעלה בהתאם להפנייה זו, והגישה ביום 8.9.2004 בקשה לרישיון לישיבת קבע בישראל, כאשר היא כוללת בבקשה גם את בן-זוגה וארבעת ילדיה. ביום 26.9.2004 הודע לעותרת כי בקשתה סורבה, משהיא אינה עומדת בתנאים שמציב חוק

הכניסה לישראל. ביום 20.8.2007 פנתה העותרת פעם נוספת אל המשיבים בבקשה להשבת אזרחותה, וכך להענקת אזרחות או מעמד קבע לילדיה, בטענה כי אזרחותה נשללה ממנה שלא כדין, ותוך שהוצג בפניה מצג מטעה. עוד טענה העותרת במסגרת בקשה זו, כי יש להחיל בעניינה ובענין ילדיה את נוהל משרד הפנים להשבת אזרחות, אשר גובש בעקבות ההליכים שהתנהלו בכג"ץ 2271/98 עאבד נ' משרד הפנים, פ"ד נה(5) 778 (2001) (להלן: נוהל דוניה עאבד או הנוהל ו-ענין עאבד, בהתאמה). בתשובת המשיבים לפנייה זו מיום 17.9.2007, התייחסו המשיבים לתשובתם הקודמת מיום 21.1.2004, בה נכתב כי ויתורה של העותרת על אזרחותה הישראלית, לשם הגירה לירדן, איננו הפיך. כן הוסבר, כי נוהל דוניה עאבד אינו חל על העותרת, באשר הוא אינו מתייחס למי שויתר על אזרחותו לצורך הגירה לחוץ לארץ, אל א רק למי שויתר על אזרחותו לצורך מעבר לאזור.

4. עוד יצויין, כי בעלה של העותרת, שהינו, כאמור, אזרח ירדני, נכנס לישראל ביום 7.4.1996 באשרת תייר, ונותר לשהות בה גם לאחר מועד פקיעת האשרה, וזאת באופן בלתי-חוקי. ביום 9.6.2002 הוא נעצר, והוצאו כנגדו צווי הרחקה ומשמורת, על פי חוק הכניסה לישראל. ביום 25.8.2002 החליט בית הדין לביקורת משמורת של שוהים שלא כדין על שחרורו של הבעל בערבות בתנאי כי יעזוב את הארץ עד ליום 21.9.2003. הבעל שוחרר מן המשמורת בהתאם להחלטה זו, ואולם, לטענת המשיבים, הוא לא יצא את הארץ מאז.

5. כנגד סירובם של המשיבים להשיב לעותרת את אזרחותה הישראלית ולהעניק לה וילדיה אזרחות או מעמד קבע בישראל מופנית עתירה זו.

טענות העותרת

6. באשר לויתורה על אזרחותה הישראלית, טוענת העותרת כי כשהצהירה בפני פקידי משרד הפנים על רצונה להגר לירדן, הם הסבירו לה כי אין ביכולתה לעשות כן בלא ויתור על אזרחותה הישראלית. כן דרשו, כתנאי למעבר לירדן, כי תבקש תעודת תושב אזור במקום תעודת הזהות הישראלית שלה. לטענתה, עמדת גורמי משרד הפנים היתה בגדר מצג שווא, שלא היתה לו אחיזה בדין. כן נטען, כי העותרת הוחתמה על טופס ויתור על האזרחות בלא שהבינה כלל את משמעותו, וכי ויתורה נעשה שלא מתוך רצון חופשי, שכן מעולם לא רצתה לוותר על אזרחותה הישראלית. לאור זאת, ויתור זה אינו תופס, והוא בטל מעיקרו.

7. עוד נטען, כי יש להשיב לעותרת את אזרחותה גם בהתאם לנוהל דוניה עאבד. נוהל זה מורה על השבת האזרחות הישראלית לנשים שויתרו עליה בשעתו לצורך מעבר לאזור על מנת להתגורר עם בעליהן, תושבי האזור. על פי הטענה, במהותו של דבר, אין הבדל בין נסיבות עניינה של העותרת לנסיבות עניינן של הנשים בהן עוסק ענין עאבד, אשר בגדרו גובש הנוהל האמור; נטען, כי אין טעם ענייני להבחנה בין מי שהתחתנה עם אזרח ירדני לבין מי שהתחתנה עם תושב אזור, ואדרבה, יש להעדיף את השבת אזרחותה של מי שנישאה לאזרח ירדני, באשר היחסים בין ישראל לירדן יציבים יותר מיחסי ישראל והרשות הפלסטינית. נטען, כי מפסק הדין בענין עאבד עולה כי השיקול הבטחוני היווה השיקול העיקרי שעמד ביסוד מדיניות משרד הפנים, אשר חייבה ויתור על אזרחות ישראלית כתנאי לרכישת מעמד קבע באזור. נוכח זאת, טוענים העותרים, כי משאין מניעה ביטחונית להעניק להם מעמד, ובהתקיים שיקולים הומניטאריים בעניינם, יש ליישם עליהם את הנוהל האמור. כן מפנה העותרת בטיעוניה לענין בג"ץ 9037/02 רפעה נ' משרד הפנים (לא פורסם, 13.12.2006) (להלן: ענין רפעה), וטוענת כי יש מקום להחיל עליה ועל ילדיה את אותו דין שהוחל על העותרים באותה פרשה, קרי: להפנות את הענין לוועדה הבינמשרדית לעניינים הומניטאריים כדי שתתן פתרון ראוי לבעיה שנוצרה.

8. עוד טוענת העותרת, כי יש להכיר באזרחותה מכח סעיפים 3(ב) ו-3א(ב) לחוק האזרחות. נטען, כי הוריה והיא עונים על הקריטריונים הקבועים בהוראות חוק אלו, ועל כן היא זכאית לרכוש אזרחות ישראלית מכח ישיבה בארץ. אשר לילדיה של העותרת, נטען כי יש להעניק להם אזרחות ישראלית מכח סעיף 9(א)(1) או (2) לחוק האזרחות, שעניינו הענקת אזרחות לקטינים העונים על תנאים מסויימים, על פי בקשת הוריהם, כאשר מכח סעיף 9(ב), די לשם כך בבקשת הורה אחד אם הוא רשאי להחזיק לבדו בקטין.

9. לדברי העותרת, לאחר ששבה לארץ בשנת 1997, היא שכרה דירה בכפר מצר והשתכנה בה עם ילדיה בסמוך לבני משפחתה הקרובים. היא וילדיה השתקעו במקום במשך שנים והקשר שלהם לארץ הדוק, והם רואים בה את מרכז חייהם. זיקתם לירדן בטלה מאז חזרתם לארץ. עוד צויין, כי בשל כך שהיא וילדיה מחוסרי מעמד או אזרחות בישראל, נמנע מהם לקבל זכויות סוציאליות ושירותים בסיסיים המוענקים לתושבי הארץ. בנוסף, נטען כי הן העותרים עצמם והן בני המשפחה המורחבת מעולם לא היו מעורבים בעבירות פליליות או ביטחוניות מכל סוג שהוא.

10. העותרת מסבירה את השיהוי שחל בהגשת בקשתה הראשונה להסדרת מעמדה בישראל בכך שהיא מפרנסת יחידה, אשר נתונה במצב סוציו-אקונומי קשה, ולדבריה, לאורך השנים מאז חזרתה ארצה בשנת 1997 היתה טרודה במציאת מקום מגורים למשפחתה, בדאגה לפרנסתם של ארבעת ילדיה הסמוכים על שולחנה, ובהושטת סיוע לילדים בלימודיהם. על כן, לא התפנתה להסדיר את מעמדה עד שנת 2003, עת פנתה לראשונה אל המשיבים – מיוזמתה היא – בענין זה. משכך, נטען, אין לטעון כנגדה כי עתירתה לוקה בשיהוי או בחוסר תום לב.

11. בעתירה טוענת העותרת כי אין ולא היתה בידה אזרחות ירדנית, וכי גם לילדיה מעולם לא הוענק דרכון ירדני, מאחר שעזבו את ירדן בשנת 1997, קודם שהפכו לבגירים.

טענות המשיבים

12. המשיבים טוענים כי דין העתירה להידחות על הסף, וזאת, ראשית, מחמת השיהוי הכבד בו היא לוקה, וזאת בשני מובנים: האחד – חלוף 27 שנים מאז ויתור העותרת על אזרחותה הישראלית, ויתור אותו היא תוקפת עתה בעתירתה, ועד להגשת העתירה; והשני – הזמן הרב שחלף מאז סורבו בקשותיה של העותרת על ידי המשיבים, בשנת 2004, ועד הגשת העתירה בסוף שנת 2007. נטען, כי העובדה שהעותרת שבה ופנתה אל המשיבים בשנת 2007 בבקשה נוספת להשבת אזרחותה, אינה מנתקת את משך השיהוי שחל בהגשת עתירתה לצורך תקיפת החלטות הרשויות בעניינה.

כן נטען, כי העותרים שהו בישראל באופן בלתי-חוקי במשך שש שנים בטרם פנו לראשונה אל המשיבים בשנת 2003 לצורך הסדרת מעמדם, ובהמשך, במשך שלוש שנים נוספות עד הגשת העתירה, וזאת לאחר שבשנת 2004 בקשותיהם להשבת אזרחות ולמתן מעמד קבע נדחו. לטענת המשיבים, שהייה בלתי-חוקית כה ממושכת כמוה כעשיית דין עצמי, והפנייה לבית המשפט בשלב זה עולה כדי חוסר תום לב, המצדיק אף הוא את דחיית העתירה על הסף.

עוד נטען, כי העתירה לוקה באי-גילוי פרטים מהותיים, לרבות העובדה כי בידי העותרת דרכון ירדני, וכי ילדיה רשומים בדרכון הירדני של אבי המשפחה, כפי שעולה

מן המסמכים שצירפה העותרת לפנייתה למשיבים בשנת 2003. זאת, בניגוד לנטען בעתירה כי אין ולא היתה לה אזרחות ירדנית, וכי היא מעולם לא החזיקה בדרכון ירדני. כן נטען, כי העותרים לא גילו כי בעלה של העותרת שוהה אף הוא בישראל באופן בלתי-חוקי במשך למעלה מעשור שנים.

13. עמדת המשיבים היא כי דין העתירה להידחות אף לגופה, מחמת העדר עילת התערבות בהחלטות הגורמים המוסמכים. נטען, כי ויתורה של העותרת על אזרחותה נעשה בהיותה בגירה, מתוך רצון חופשי ועל פי בקשתה, אשר אושרה בידי משרד הפנים בהתאם לדין. העותרת לא ביססה תשתית עובדתית קונקרטית לטענתה בדבר הטעייתה על ידי פקידי משרד הפנים במעמד החתימה על בקשת הויתור על האזרחות הישראלית, ובדבר העדר רצון חופשי מצידה במתן ויתור זה. חלוף הזמן הרב, כ-27 שנים מאז ביטול האזרחות הישראלית ועד למועד הגשת העתירה, מבלי שבמהלכו תקפה העותרת את ביטול אזרחותה – מקשה על בירור מלא של הפרטים הנוגעים להליך הויתור על האזרחות; קושי זה ניצב לפתחה של העותרת. כן נטען, כי הנתונים מצביעים על כך כי העותרת ביקשה לוותר על אזרחותה ולהמיר את תעודת הזהות הישראלית שלה בתעודת זהות ירדנית או בתעודת זהות של האזור, מתוך רצון להגר לירדן, על מנת להקים שם משפחה ביחד עם בעלה. רצונה זה היה ברור, בחירה זו לא נכפתה עליה, והיא אף הגשימה אותה במלואה, כאשר התגוררה במשך שנים ארוכות בירדן, הקימה שם משפחה, וכן החזיקה בדרכון ירדני.

14. לצד האמור, הוסבר כי בתקופה בה ביקשה העותרת להגר לירדן, ויתור על אזרחות ישראלית של מי שהיגר לירדן התחייב על פי דין; באותה עת היו מקרים דומים בהם ביקשו אזרחים ישראלים להגר למדינות אויב, כהגדרתן בסעיף 2א לחוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט), התשי"ד-1954 (להלן: החוק למניעת הסתננות), וביניהן ירדן. כניסת אזרחים ישראלים למדינות אויב אסורה על פי תקנה 5 לתקנות שעת חירום (יציאה לחוץ לארץ), התשי"ט-1948, אלא בכפוף לקבלת היתר מיוחד, כאשר באותה עת, קודם לכריתת הסכם השלום עם ירדן, טרם הוצא ההיתר הכללי שאיפשר כניסת ישראלים לירדן. כזה היה המצב הנורמטיבי ששרר בעת שהעותרת ביקשה לוותר על אזרחותה. לדברי המשיבים, סעיף 11(א) לחוק האזרחות, כפי שחוקק בשנת 1980, הורה כי כניסה שלא כדין למדינת אויב, או רכישת אזרחות של מדינת אויב מבטלת את האזרחות הישראלית. לאור זאת, נטען, כי משנכנסה העותרת לירדן ורכשה בהמשך אזרחות ירדנית, כעולה מדרכונה הירדני, ביטול אזרחותה הישראלית של העותרת,

בעקבות בקשתה לוותר עליה לצורך הגירה לירדן, עולה ממילא בקנה אחד עם הוראת המחוקק.

15. אשר לטענת העותרת כי יש להחיל בעניינה את נוהל דוניה עאבד, טוענים המשיבים כי היא אינה באה בגדרי נוהל זה, אשר נועד להתפרש על נשים שויתרו על אזרחותן הישראלית לצורך מעבר למגורי קבע באזור, כדי להתגורר עם בעליהן, תושבי האזור, ולא לצורך מעבר לירדן, אז מדינת אויב, על רקע נישואין לאזרח ירדני. כן הוסבר, כי העותרות בענין עאבד, אשר למענן נוצר הנוהל האמור, ביקשו לחזור ולהתגורר בישראל לאחר שהתגרשו מבעליהן תושבי האזור, ומצאו עצמן לבדן באזור, ורחוקות ממשפחותיהן בישראל. לעומת זאת, העותרת בענייננו לא נפרדה מבעלה, וככל הנראה גם הוא מתגורר עם המשפחה בישראל. מכאן, כי מדובר למעשה במשפחה גרעינית שלמה, המבקשת לקבל מעמד בישראל, למרות שאבי המשפחה הוא אזרח ירדני, והאם קיבלה אזרחות ירדנית ובידיה של המשפחה לשוב להתגורר בירדן כחוק. העותרים יכולים אף להתגורר באזור, מאחר שהם רשומים במרשם האזור כתושבים. עוד הודגש, כי בענייננו, כל ילדיה של העותרת, למעט הצעיר שבהם, הם בגירים נכון ליום הגשת העתירה.

16. מעבר לכך, נטען, כי חוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת השעה), התשס"ג-2003 (להלן: הוראת השעה) חולש כיום על בקשותיהם של העותרים למתן מעמד בישראל, ומגביל את יכולתם לרכוש מעמד בישראל. תוקפו של החוק הוארך באחרונה בשישה חודשים נוספים עד ליום 31.7.2011 (צו האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה) (הארכת תוקף החוק), התשע"א-2011, ק"ת 6971, מיום 31.1.2011, בעמ' 612). יוער בהקשר זה כי שאלת חוקתיותה של הוראת השעה נדונה בבג"ץ 7052/03 עדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' שר הפנים (לא פורסם, 14.5.2006) (להלן: ענין עדאלה), שם נקבע, כי החוק עומד במבחן החוקתיות. סוגיית חוקתיותו של החוק עומדת כיום פעם נוספת לדיון בפני בית משפט זה וטרם הוכרעה (בג"ץ 466/07 ח"כ זהבה גלאון – יו"ר סיעת מר"צ-יחד נ' היועץ המשפטי לממשלה).

השתלשלות ההליך

17. במסגרת הדיון בעתירה ביקשנו מהמשיבים לבחון האם ניתן לשלב את העותרת בהליך קבלת מעמד בישראל.

18. בהודעתם המשלימה, טענו המשיבים כי העותרת כפופה להוראת השעה בתור תושבת האזור הרשומה במרשם האוכלוסין שם, כמו גם ילדיה, שנרשמו במרשם הפלסטיני. הם גם נהגו לשהות באזור במהלך תקופות מסוימות. על פי הטענה, מאחר שחלה על העותרים הוראת השעה, ממילא אין אפשרות להכיר במעמד בישראל אלא על פי דבר חוק זה, ובכפוף לחריגים מועטים המפורטים בו, שאינם מתקיימים במקרה זה.

כן דחו המשיבים את האפשרות להכיר במעמד העותרים גם מכח חוק הכניסה לישראל וחוק האזרחות. עוד נטען על ידם כי לא מתקיימת בענין זה גם עילה הומניטארית להכרה במעמד העותרים בישראל, במיוחד לאור שהייתם שלא כחוק בארץ במשך שנים רבות.

19. העותרים טענו בתשובה כי אין לזהותם כתושבי האזור, שכן מעולם לא התגוררו באזור, ורישומם במרשם שם נועד להקל על מעבר העותרת בין ישראל לירדן, והוא הדין ברישום הילדים במרשם האזור, שנועד גם הוא להקל על מעברם בין ישראל לירדן. לפיכך, הוראת השעה אינה חלה עליהם.

דיון והכרעה

20. יש ממש בטענות הסף שהשמיעו המשיבים בדבר שיהוי משמעותי שנפל בהגשת העתירה, וכן בדבר אי-גילוי פרטים מהותיים לעתירה. עשוי להיות, כי די באלה על מנת לדחות את העתירה על הסף. עם זאת, במורכבות העניינית והאנושית המאפיינת עתירה זו, ראוי לפרט מדוע יש לדחות את העתירה גם לגופה (השוו: בג"ץ 2629/03 איבשין נ' שר הפנים, פסקה 9 (לא פורסם, 28.9.2008) (להלן: ענין איבשין)).

21. לגוף העתירה יש לבחון, תחילה, האם הוראת השעה חלה על העותרים בתורת "תושבי האזור". כן יש לבחון את טענת העותרת לבטלות ויתורה על אזרחותה הישראלית. במידת הצורך, יש לבחון האם עומדת לעותרים הזכות לרכישה ראשונית של מעמד בישראל, על פי חוק האזרחות וחוק הכניסה לישראל, והאם שגתה הרשות בסרבה לאפשר לעותרים להביא את בקשתם לדיון במסגרת ההליך ההומניטארי.

22. מפירוט העובדות שהובא לעיל עולה כי, מעבר לכך שהעותרת נושאת דרכון ירדני, וילדיה, העותרים 2-5, רשומים בדרכון הירדני של אבי המשפחה, העותרים רשומים כולם במרשם האוכלוסין הפלסטיני. נתון זה מעלה את השאלה האם הוראת השעה, על מגבלות המעמד שהיא מטילה על הכפופים לה, חלה על העותרים. כידוע, הוראת השעה מקפאה, ככלל, את יכולתם של תושבי האזור לזכות באזרחות ישראלית לפי חוק האזרחות, ברישיון ישיבה בישראל לפי חוק הכניסה לישראל, או בהיתר שהייה בישראל לפי תחיקת הביטחון באזור, להוציא מקרים חריגים הקבועים באותו חוק, ובכפוף להעדר מניעה ביטחונית או פלילית. לשאלת תחולת הוראת השעה על העותרים עשויה, אפוא, להיות השפעה מהותית על עתירתם לקבלת מעמד בישראל.

23. תחולת הוראת השעה על העותרים מותנית בשאלה האם יש להגדירם כ"תושבי אזור" על פי דבר חוק זה.

סעיף 1 להוראת השעה מגדיר מיהו "תושב אזור" עליו יחולו הוראותיה; בהוראת השעה בנוסחה המקורי, כפי שהוחק ביום 6.8.2003, הוגדר מושג זה כדלקמן:

"תושב אזור" – לרבות מי שמתגורר באזור אף שאינו רשום במרשם האוכלוסין של האזור, ולמעט תושב יישוב ישראלי באזור" (ס"ח 1901, מיום 6.8.2003, בעמ' 544; להלן גם: ההגדרה המקורית).

ביום 1.8.2005 תוקנה הוראת השעה (תיקון מס' 1), ובנוסף להרחבת הסייגים לתחולת מגבלות המעמד הקבועות בה, שונה גם נוסח ההגדרה של המושג "תושב אזור" הקבועה בסעיף 1, כדלקמן:

"תושב אזור" – מי שרשום במרשם האוכלוסין של האזור, וכן מי שמתגורר באזור אף שאינו רשום במרשם האוכלוסין של האזור, ולמעט תושב יישוב ישראלי באזור" (חוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה) (תיקון), התשס"ה-2005, ס"ח 2018, מיום 1.8.2005, בעמ' 730 (להלן: תיקון מס' 1 להוראת השעה, או ההגדרה המתוקנת); (הדגשה לא במקור)).

זהו גם נוסח ההגדרה הקבועה בסעיף 1 להוראת השעה, במתכונתה דהיום.

24. השאלה האם, על פי ההגדרה המתוקנת, די ברישומו של אדם במרשם האוכלוסין של האזור כדי שייחשב כ"תושב אזור", שעליו חלה הוראת השעה עמדה במרכזו של ע"מ 1621/08 מדינת ישראל נ' חטיב (לא פורסם, 30.1.2011) (להלן: ענין חטיב). בענין חטיב נקבע כי לצורך החלת הוראת השעה, ייחשב כ"תושב אזור", כפי ההגדרה המתוקנת, "מי שרשום במרשם האוכלוסין של האזור, ולענין זה אין חשיבות בבחינת זיקותיו לאזור בפועל" (ענין חטיב, פסקה 12). קביעה זו מתבססת על לשון ההגדרה, וההיסטוריה החקיקתית של תיקון מס' 1 להוראת השעה (ענין חטיב, פסקאות 11-7).

25. אילו חלה ההגדרה המתוקנת על ענייננו, כי אז יש להניח שלאור הלכת חטיב, היו העותרים נחשבים "תושבי אזור" מכח רישומם במרשם האוכלוסין של האזור, והוראת השעה היתה חלה עליהם. אולם בנסיבות הענין, חלה על העותרים ההגדרה בנוסחה המקורי, וזאת מהטעמים הבאים:

החלת ההגדרה המתוקנת למונח "תושב אזור" בהוראת השעה על מבקשי אזרחות או מעמד, אשר הטיפול בעניינם על ידי משרד הפנים נסתיים קודם לכניסתה לתוקף של ההגדרה המתוקנת ביום 1.8.2005 היא בגדר החלה רטרופקטיבית של הגדרה זו. שהרי החלתה על מצבים שקדמו לכניסתה לתוקף עשויה להביא לתוצאה משפטית שונה מזו שנתקבלה על פי המצב המשפטי הקודם (ע"מ 5569/05 משרד הפנים נ' עויטאת, פסקה 9 והאסמכתאות שם (לא פורסם, 10.8.2008) (להלן: ענין עויטאת)).

בענייננו, פנתה העותרת אל המשיבים שלוש פעמים בבקשות להשבת אזרחותה ולמתן מעמד קבע לה ולילדיה. בקשתה הראשונה להשבת אזרחותה הוגשה בשנת 2003, ונדחתה על ידי המשיבים ביום 21.1.2004. הבקשה השנייה, לרכישת מעמד קבע בישראל לה ולילדיה, הוגשה ביום 8.9.2004, ונדחתה על ידי המשיבים ביום 26.9.2004. פנייתה השלישית של העותרת למשיבים בבקשה נוספת להשבת אזרחותה נעשתה ביום 20.8.2007, ונדחתה על ידי המשיבים ביום 17.9.2007. החלטות משרד הפנים לדחות את בקשתה הראשונה והשניה של העותרת להשבת אזרחותה ולקבלת מעמד קבע בישראל ניתנו, אפוא, קודם לכניסתו לתוקף של תיקון מס' 1 להוראת השעה, אשר הביא לשינוי הגדרת המונח "תושב אזור". משמע, הדין שחל על שתי בקשותיה הראשונות של העותרת הוא הדין שקדם לתיקון מס' 1, ולהגדרה המתוקנת

שהוא הביא עמו. הפנייה השלישית של העותרת למשרד הפנים אמנם נעשתה רק בשנת 2007, לאחר תחילת תוקפה של ההגדרה המתוקנת, אולם בקשה זו היוותה חזרה על שתי בקשותיה הראשונות להשבת אזרחות, שנדונו ונדחו לגופן קודם לתיקון ההגדרה. ההחלטה לדחות את הבקשה השלישית נתקבלה בהסתמך על החלטות הדחייה של הבקשות הקודמות. בנסיבות אלה, חלה על עניינה של העותרת ההגדרה המקורית למושג "תושב אזור" על פי הוראת השעה.

יש להוסיף, כי בהלכה הפסוקה כבר נקבע כי ההגדרה המתוקנת ל"תושב האזור" חלה מכאן ואילך, ואין הצדקה להחלתה הרטרופקטיבית (ענין עויסאת, פסקאות 10-11).

26. על פי ההגדרה המקורית למושג "תושב אזור", אין די ברישומו של אדם כתושב במרשם האזור, אלא יש צורך בקיומן של זיקות נוספות, מהותיות, בין אותו אדם לאזור כדי שתתקיים בו ההגדרה, וכדי שהוראת השעה תחול עליו. ככל שהרישום עומד לבדו, בלא זיקות נוספות, הוראת השעה אינה חלה (ענין עויסאת, פסקאות 12-15).

27. גם בענייננו, עצם רישום העותרים במרשם האזור אינו משלבם באופן אוטומטי תחת כנפי ההגדרה המקורית של "תושב אזור". מן הנתונים שנפרשו בפנינו עולה, לכאורה, כי לעותרים אין, ולא היו, זיקות מהותיות לאזור, לבד מזיקת הרישום במרשם האזור. אמנם, העותרת קיבלה ביום 8.12.1980 תעודת תושב של האזור, והיא וילדיה אף רשומים במרשם האזור כתושבי העיר ג'נין. עם זאת, נראה, כי אלו הן זיקות בעלות אופי פורמאלי, ואילו מבחינה מהותית אין זיקה המקשרת בין העותרים לבין האזור: על פי נתוני רישום התנועות של העותרים בגשר אלנבי בין ירדן לבין האזור, כפי שנרשמו במינהל האזרחי, העותרת לא שהתה באזור למעלה ממספר חודשים במהלך כל השנים בהן חיה בירדן, והילדים לא שהו באזור למעלה ממספר שבועות בסך הכל. יתרה מזאת – העותרים טוענים כי תנועותיהם בגשר אלנבי, הגם שנעשו על בסיס מעמדם כתושבים פלסטינים, נעשו בכניסה וביציאה מישראל דווקא, לצורך ביקורים אצל משפחתה המורחבת של העותרת בכפר מצר, ולא בכניסה וביציאה מן האזור. הם מסבירים כי קודם לחתימת הסכם השלום בין ישראל לירדן, גשר אלנבי שימש דרך מעבר בין שתי המדינות. מכל מקום, אפילו שהו באזור בתקופות אלה, מדובר בתקופות קצרות מכדי להקים, כשלעצמן, זיקה מהותית בין העותרים לבין האזור. העותרים מצהירים כי מעולם לא התגוררו באזור, לא הסתייעו בשירותים כלשהם באזור, לא הצביעו בבחירות

שם, ואין להם קרובי משפחה או חברים באזור. נראה, אפוא, כי אין לעותרים זיקות מהותיות לאזור, למעט רישומם במרשם.

28. הצדדים חלוקים בשאלה האם העותרת נרשמה במרשם וקיבלה תעודת תושב אזור מרצונה ומיוזמתה, כטענת המשיבים, או שמא הוטעתה והונעה לעשות כן על ידי פקידי משרד הפנים, כטענת העותרת.

העותרת לא הביאה ראיות לביסוס טענתה זו, ומעבר הזמן הרב מאז ההתרחשויות אינו מאפשר לעמוד באופן מלא על שהתרחש. אולם, אפילו נעשה הרישום מתוך רצון חופשי, אין בכך עדיין כדי ללמד על זיקה מהותית של העותרים לאזור.

29. לבסוף יצויין, כי גם אם הרישום במרשם האזור מקים הנחה בדבר קיומן של זיקות נוספות לאזור (ענין עויסאת, פסקה 15), הרי שבענייננו, העובדה כי העותרת מחזיקה בדרכון ירדני, וילדיה רשומים בדרכון הירדני של אביהם, והמשפחה התגוררה שנים רבות בירדן, כל אלה מחלישים את ההנחה האפשרית כי יש להם זיקות מהותיות לאזור. לכך יש להוסיף, כי הילדים הם ילידי ירדן ולא האזור, ואילו העותרת נולדה, חיה ובגרה בישראל, והחזיקה באזרחות ישראלית מכח לידה, ומשפחה מתגוררת בישראל עד היום.

30. לאור כל האמור, נראה כי אין קשר של זיקה מהותית בין העותרים לבין האזור. משכך, אין העותרים נחשבים "תושבי האיזור" על פי ההגדרה המקורית של מושג זה, וממילא אין הוראת השעה חלה עליהם. על העותרים חלה, אפוא, מערכת הדינים הרגילה הנוגעת לרכישת מעמד בישראל, ועל יסודה יש לבחון את טענותיהם כנגד סירוב המשיבים להחזיר לעותרת את אזרחותה, או להקנות לה ולילדיה מעמד ראשוני בישראל.

ויתור על אזרחות והשבת אזרחות

31. העותרת, אשר החזיקה באזרחות ישראלית מכח לידה, ביקשה ביום 6.10.1980, בהיותה בגירה כבת 20, לוותר על אזרחותה, וזאת נוכח כוונתה להגר לירדן ביום 6.12.1980, כהצהרתה במסגרת בקשתה שהוגשה על פי סעיף 10(ב) לחוק האזרחות כנוסחו אותה עת. על פי נוסח זה "אזרח ישראלי בגיר המצהיר שרצונו לחדול מהיות

תושב ישראל, רשאי, אם ראה שר הפנים סיבה מיוחדת המצדיקה זאת, להצהיר שרצונו לוותר על אזרחותו" (סעיף 1 לחוק האזרחות (תיקון). התשי"ח-1958, ס"ח 246, מיום 13.3.1958, בעמ' 84 (להלן: תיקון מס' 1 לחוק האזרחות)). ביום 13.11.1980 הודע לעותרת כי שר הפנים נעתר לבקשתה לוותר על האזרחות, וזאת בהתאם לסמכותו הקבועה בסעיף 10(ג) לחוק האזרחות, כנוסחו אותה עת, על פיו "כל ויתור על אזרחות טעון הסכמת שר הפנים" (ראו: סעיף 1 לתיקון מס' 1 לחוק האזרחות). בהתאם להוראת סעיף 10(ד) לחוק האזרחות קבע שר הפנים כי אזרחותה הישראלית של העותרת תבטל ביום צאתה את ישראל, אך לא יאוחר מיום 1.5.1981.

בעתירה זו העותרת טוענת כנגד תוקף ויתורה על אזרחותה. לדבריה, הוטעתה על ידי פקידי משרד הפנים לחשוב כי ויתור זה הוא הכרחי לצורך מעברה לירדן. המשיבים ביקשו לדחות טענה זו ולקבוע כי הויתור נעשה מתוך רצון חופשי.

32. מושכלות יסוד הן, כי בית המשפט לא ימיר את שיקול דעתה של הרשות המינהלית בשיקול דעתו שלו. הביקורת השיפוטית מתמקדת בשאלה האם שיקול דעתה של הרשות הופעל בהתאם לכללי המשפט המינהלי, ובתוך כך, האם החלטת הרשות היא סבירה כל עוד לא נפל פסול בהחלטת הרשות, בית המשפט לא יתערב בה (בג"ץ 297/82 ברגר נ' שר הפנים, פ"ד לז(3) 29, 42-43 (1982); בג"ץ 708/06 גורסקי נ' משרד הפנים, פסקה 10 (לא פורסם, 23.9.2007); בג"ץ 1905/03 עכל נ' מדינת ישראל – שר הפנים, פסקה 11 (לא פורסם, 5.12.2010) (להלן: ענין עכל)). בענייננו, אין מקום להתערב בשיקול דעת המשיבים בענין זה.

33. ראשית יאמר, כי חלוף הזמן הרב מאז ביקשה העותרת לוותר על אזרחותה – כ-27 שנים עד יום הגשת העתירה – מבלי שבמהלכו תקפה העותרת את ביטול אזרחותה, פוגע באפשרות לברר באופן מספק את הנסיבות הנטענות על ידה הנוגעות להליך ויתורה על אזרחותה. כך, לא ניתן לברר לאשורם את הנתונים הרלבנטיים לטענה כי היא הוטעתה על ידי פקידי משרד הפנים במעמד הויתור על האזרחות וכן למידת הבנתה של העותרת את הכתוב בטופס בקשת הויתור על האזרחות עליו חתמה, ולמידת הפנמתה את המשמעויות וההשלכות של בקשתה זו (ענין רפעה, פסקה ח(3); בג"ץ 7164/02 ג'וואמיס נ' שר הפנים, פ"ד נט(2) 232, 239 (2004) (להלן: ענין ג'וואמיס)).

ויודגש – חלוף הזמן מקשה על העותרת להרים את הנטל המושת עליה להוכיח טענותיה כי הוטעתה על ידי פקידי משרד הפנים וכי חתמה על בקשת הויתור בהעדר

רצון חופשי ובהעדר הבנה. כדי לעמוד בנטל הוכחה זה אין להסתפק בטענות כלליות, אלא יש לבסס תשתית עובדתית מפורטת שלא הוצגה, כאמור (בג"ץ 1105/03 פאטמה נ' שר הפנים, פסקה 8 (לא פורסם, 2.7.2006) (להלן: ענין פאטמה); ענין עאבד, בעמ' 782).

34. מעבר לכך, הנסיבות מצביעות, לכאורה, על כך שהעותרת ויתרה על אזרחותה הישראלית מתוך רצון חופשי וכוונה מודעת. החלטת הויתור נתקבלה בהיותה בגירה כבת 20, ויש לייחס לה הבנה ביחס למשמעות הויתור, שהרי "ככלל עלינו להעמיד אדם בגיר על חזקת ידיעתם והבנתם של מעשיו ותוצאותיהם, ונלא כל שכן כאשר מדובר בענייני אזרחות [אשר] אינן] מן הדברים קלי הערך שאדם מנערם מעליו כלאחר יד" (ענין רפעה, פסקה ח(3)). יתר על כן, העותרת ויתרה על אזרחותה הישראלית מתוך רצון להגר לירדן, וזאת על מנת לחבור אל בעלה הירדני המתגורר שם, ולהקים עמו בית משותף. רצונה זה התגבש באופן חופשי ועצמאי ולא נכפה עליה, ולא נטען אחרת. העובדה שהעותרת הגשימה את רצונה זה, היגרה לירדן, התגוררה שם שנים ארוכות, הקימה שם את משפחתה, ואף הוענק לה דרכון ירדני, מחזקת את המסקנה כי רצונה לעזוב את ישראל לירדן לא נעשה "על רקע דחף רגעי ולא שקול, ונראה שכוונתה]ה] אכן היתה להעתיק את מקום מושב[ה]ה] מישראל לצמיתות" (ענין ג'וואמיס, בעמ' 240). לאור האמור, נראה שטענותיה של העותרת בדבר חתימתה על בקשת הויתור על האזרחות בהעדר רצון חופשי, בהעדר הבנה, ותחת כפייה – אינן עומדות על יסודות איתנים.

35. גם טענתה של העותרת כי הוטעתה על ידי פקידי משרד הפנים – ככל שהכוונה להטעייתה בהצגה שגויה של דרישות הדין שחלו עליה לאור כוונתה להגר לירדן – דינה להידחות. נראה כי בעת בקשת העותרת להגר לירדן, מדיניות משרד הפנים אכן חייבה את המבקש להגר למדינת אויב, כירדן באותה עת, לוותר על אזרחותו הישראלית. אמנם, גם בהקשר זה, חלוף הזמן מקשה על בירור מלא של פרטיה וטעמיה של המדיניות הכללית שנהגה באותם ימים (השוו: ענין ג'וואמיס, בעמ' 236), ואולם ניתן להבין מה היו קוויה הכללים של המדיניות בענין זה על רקע העובדה כי בתקופה הרלבנטית לענייננו, נחשבה ירדן למדינת אויב, ונכללה בין המדינות המנויות בסעיף 2א לחוק למניעת הסתננות. הכניסה של אזרחים ישראלים לארצות אלה היתה אסורה, ומותנית בהיתר מיוחד על פי תקנה 5 לתקנות שעת חירום (יציאה לחוץ לארץ), התשי"ט-1948, שתוקפן הוארך מכח פקודת הארכת תוקף של תקנות שעת חירום (יציאה לחוץ לארץ), התש"ט-1948, והיו בתוקף בעת ויתור העותרת על אזרחותה הישראלית והגירתה לירדן. רק שנים רבות לאחר מכן, בעקבות כריתת הסכם השלום עם ירדן, הוסדרה כניסתם של אזרחים ישראלים לירדן בהיתר כללי (י"פ 4260, מיום 13.11.1994, בעמ' 13).

597). בעת בה ביקשה העותרת להגר לירדן היתה, אפוא, הכניסה של אזרחי ישראל לירדן, אז מדינת אויב, מוגבלת על פי הדין.

ביום 18.8.1980 פורסם חוק האזרחות (תיקון מס' 4), התש"ס-1980 (ס"ח 984, בעמ' 222 (להלן: תיקון מס' 4 לחוק האזרחות)), אשר קבע כי אזרחי ישראל היוצא מישראל שלא כדין לאחת מן המדינות המנויות בסעיף 2 לחוק למניעת הסתננות, או רוכש את אזרחותה, יראוהו כמי שויתר על אזרחותו הישראלית, והיא תתבטל מיום צאתו את ישראל (סעיף 11(א) לחוק האזרחות בנוסחו כפי שתוקן בתיקון מס' 4; אולם ראו לענין פרשנות הוראה זו את בג"ץ 2934/07 שורת הדין Israel Law Center נ' יו"ר הכנסת, פסקאות 17-21 (לא פורסם, 16.9.2007); כן ראו: אמנון רובינשטיין וברק מדינה המשפט החוקתי של מדינת ישראל כרך ב – רשויות השלטון ואזרחות 1108 (2005)). יצויין, כי סעיף 11(א) הושמט לבסוף מחוק האזרחות במסגרת חוק האזרחות (תיקון מס' 9), התשס"ח-2008 (ס"ח 2176, מיום 6.8.2008, בעמ' 810).

על בסיס הוראת חוק זו, טענו המשיבים כי במועד הרלבנטי לויתורה של העותרת על אזרחותה, אזרחי ישראל שביקש להגר לירדן חויב על פי דין לוותר על אזרחותו הישראלית. אולם ראוי להבהיר, בהקשר זה, כי תיקון מס' 4 לחוק האזרחות נכנס לתוקפו רק ביום 18.11.1980, ואילו העותרת ביקשה לוותר על אזרחותה הישראלית ביום 6.10.1980, ושר הפנים נתן את הסכמתו לבקשתה ביום 13.11.1980 – קודם לכניסתו לתוקף של התיקון לחוק. עם זאת, במסגרת בקשתה לויתור על האזרחות, הצהירה העותרת כי בכוונתה לצאת את ישראל לירדן רק ביום 6.12.1980, ושר הפנים אמנם קבע כי אזרחותה של העותרת תתבטל ביום צאתה את ישראל, ולכל המאוחר ביום 1.5.1981. המועד שתוכנן, אפוא, ליציאתה של העותרת מישראל ולכניסתה לירדן – שהוא המועד שעמד לנגד עיני שר הפנים בעת שנתן את הסכמתו לביטול אזרחותה של העותרת נכנס לגדרי התקופה בה עמד סעיף 11(א) הנזכר בתוקפו. מבחינה זו, מדיניות משרד הפנים, שעתידה היתה לחול בעת בה, על פי הצהרתה של העותרת, היא התכוונה להגר לירדן, הונחתה על פי ההנחה כי הדין מחייב אותה עת ויתור על האזרחות הישראלית לצורך הגירה כאמור. מדיניות זו פרשה את רשת תחולתה גם על העותרת, ולכן אין לקבל את טענתה כי היא הוטעתה על ידי פקידי משרד הפנים באשר לחובתה לוותר על אזרחותה לצורך הגירה לירדן.

חיובה של העותרת לוותר על אזרחותה עולה, אפוא, בקנה אחד עם הוראת חוק האזרחות כפי שעמד בתוקפו במועד שתוכנן ליציאת העותרת לירדן כפי שעלה

מבקשתה לוותר על האזרחות, ולא כל שכן במועד בו נכנסה לירדן בפועל בשנת 1984. כניסה זו היתה, כאמור, אסורה על פי דין, אלא אם היה ניתן לה היתר מיוחד, והיתה מביאה ממילא לראיית העותרת כמי שויתרה על אזרחותה הישראלית, ולביטול אזרחותה. יתר על כן, העותרת מחזיקה בדרכון ירדני, ואף חיה שנים ארוכות בירדן, וילדה שם את ילדיה; במסגרת בקשתה מיום 8.9.2004 לקבלת רישיון לישיבת קבע הצהירה על אזרחותה הירדנית. כל אלה מעידים, לכאורה, כי העותרת רכשה אזרחות ירדנית לאחר יציאתה לירדן. בהינתן מכלול עובדות אלה, הרי שביטול אזרחותה הישראלית של העותרת מתיישב עם הוראות הדין כפי שחלו באותה תקופה גם לאור הפיכת העותרת לאזרחית ירדנית, עובדה הגוררת ממילא ויתור וביטול אזרחותה הישראלית. לאור האמור, יש לדחות את טענת העותרת כי היא הוטעתה על ידי פקידי משרד הפנים באשר לחיובה על פי דין לוותר על אזרחותה, נוכח הצהרתה על רצונה להגר לירדן.

36. מכלל האמור יוצא, אפוא, כי העותרת לא הרימה את נטל ההוכחה כי ויתורה על האזרחות הינו פגום, מאחר שנעשה בכפייה, בעקבות הטעייה ובהעדר הבנה ורצון חופשי. הנסיבות המצטברות מלמדות כי הויתור נעשה לבקשתה, באופן רצוני ומודע, וכפי שאף נבע מהוראות הדין שחלו אותה שעה. מששר הפנים הסכים לבקשת הויתור, אזרחותה של העותרת התבטלה כדין מכח חוק האזרחות.

לאור הדברים האמורים, יש לקבוע, אפוא, כי בהחלטת המשיבים שלא להשיב לעותרת את אזרחותה, אשר בוטלה בשעתו כדין, לא נפל פגם המצדיק התערבות שיפוטית.

החלת נוהל דוניה עאבד בעניינם של העותרים

37. נוהל דוניה עאבד – הוא נוהל הטיפול בהשבת אזרחות (שמספרו 4.6.0001) – נועד לטפל ב"השבת אזרחות ישראלית לנשים שנישאו לתושבי האזור וויתרו על האזרחות עת ביקשו להירשם במרשם האוכלוסין של האזור" (סעיף א.1. לנוהל). הנוהל גובש והונהג על ידי רשויות משרד הפנים בעקבות ההליכים שהתנהלו בפני בית משפט זה במסגרת ענין עאבד (שם, בעמ' 783); העותרות בענין עאבד היו נשים אשר נישאו לתושבי האזור, והלכו אחר בעליהן להתגורר באזור. כדי לקבל מעמד של תושבות קבע באזור, חויבו נשים אלו לוותר על אזרחותן הישראלית, בהתאם למדיניות שנהגה במשרד הפנים במהלך שנות השמונים. כעבור זמן, התגרשו הנשים מבעליהן וביקשו

לשוב לחיק משפחותיהן בישראל, אך בשל ויתורן על אזרחותן, נדחו בקשותיהן להסדרת מעמדן בישראל. נוהל דוניה עאבד הונהג בהתחשב בנסיבות אלו, כפי שהבהיר בית המשפט בענין עאבד: "עיקרו של הנוהל הוא כי 'בהיעדר מניעה ביטחונית, ולפי פניה להשבת האזרחות, תושב אזרחות כל אישה שוויתרה על אזרחותה בנסיבות נכשלנו – מ'ח'... וילדיה המתגוררים עמה'" (ענין עאבד, בעמ' 783). בהתאם לנוהל זה, הושבה לעותרות בענין עאבד אזרחותן הישראלית, והוענקה אזרחות גם לילדיהן המתגוררים עמן בישראל.

38. טענת העותרים היא כי יש להחיל בעניינם את נוהל דוניה עאבד, ומכוחו להשיב לעותרת את אזרחותה, ולהעניק אזרחות לילדיה. דין טענה זו להידחות. הטעם לכך הוא, כי הן תנאיו של הנוהל והן הרציונל העומד מאחוריו אינם מתקיימים בעותרת. אלה הטעמים למסקנה זו:

39. ראשית, נוהל דוניה עאבד נועד לחול על נשים אשר ויתרו על אזרחותן הישראלית על מנת להירשם במרשם האוכלוסין של האזור בעקבות נישואיהן לתושבי האזור לאור הנסיבות המיוחדות שעמדו ברקע העתירה שהביאה לגיבוש הנוהל. לעומת זאת, העותרת בענייננו, ויתרה על אזרחותה הישראלית לצורך הגירה לירדן, אשר הוגדרה באותם ימים מדינת אויב, בעקבות נישואיה לאזרח ירדני. ויתורה על אזרחותה הישראלית נעשה לצורך הגירתה לירדן, ולא לאזור. יש טעם באבחנה בין נשים שביקשו לרכוש מעמד של תושבות באזור, לבין נשים שביקשו לרכוש מעמד דומה בירדן, כעותרת בענייננו; בין מדינת ישראל לבין האזור קיימת זיקה הדוקה ולו מן הטעם שהאזור מצוי בתפיסה לוחמתית של המפקד הצבאי הישראלי, וחלות על האזור נורמות מסוימות מתחום המשפט הישראלי. הקשר של ישראל לירדן שונה באופן מהותי, ובעת שהעותרת היגרה לירדן, היא אף נחשבה למדינת אויב. גם כיום, ירדן היא מדינה זרה לישראל. לאור זאת, יש טעם באבחנה בין ירדן לבין האזור, בכל הנוגע להשבת אזרחות לנשים ישראליות שויתרו בעבר על אזרחותן הישראלית לצורך רכישת מעמד במדינה האחרת. צמצום תחולתו של הנוהל על נשים שויתרו על אזרחותן הישראלית כדי לרכוש מעמד באזור – ובו בלבד – אינה בלתי-סבירה בנסיבות הענין (ענין עאבד, בעמ' 789-788).

40. שנית, במרכזו של ענין עאבד עמד הרצון לאפשר לאישה שויתרה על אזרחותה הישראלית לצורך מעבר לאזור לשוב, ביחד עם ילדיה, לחיק משפחת המוצא שלה בישראל לאחר גירושיה מבעלה (ענין עאבד, בעמ' 783). בענייננו, לא הוכח כי העותרת התגרשה או נפרדה מבעלה. הנתונים המצטברים שהובאו מצביעים על כך כי הבעל

ואשתו חיים יחדיו בישראל, ולמצער, כי סיבת עזיבתה של העותרת את ירדן לא היתה פרידה מבעלה.

בבקשתה לקבלת רישיון לישיבת קבע בישראל, אשר הוגשה ביום 8.9.2004, שנים רבות לאחר חזרתה ארצה, הצהירה העותרת שהיא נשואה, וחשוב מכך – היא כללה בבקשה זו לקבלת מעמד קבע בישראל, נוסף על ילדיה, גם את בעלה, וציינה את שמו ופרטיו בתיבה המתאימה לבן-זוג הנכלל בבקשה. זאת ועוד, הבעל נכנס לישראל באשרת תייר ביום 7.4.1996, חודשים ספורים קודם למועד בו נכנסו לישראל העותרת וילדיה, והוא נשאר לשהות בה באופן בלתי-חוקי. חרף מעצרו וצווי ההרחקה והמשמורת שהוצאו כנגדו בשנת 2002, וחרף העובדה כי שוחרר ממעצרו בערכות תוך התחייבות שיעזוב את הארץ עד ליום 21.9.2003, נראה כי הוא לא יצא את הארץ מאז. לנתונים אלו יש להוסיף את דברי ראש המועצה האזורית בוסתאן אל-מרג' במכתב ששלח אל משרד הפנים ביום 29.4.2003, שהוצג על ידי העותרת: "הנני מאשר בזה כי זועבי מויטר מוחמד [העותרת] גרה בכפר מצר עם בעלה זועבי ג'מאל עווד וארבעת ילדיהם..." (ע/ג). נוכח כלל הנתונים, יש, אפוא, יסוד לסברה כי הבעל, שהינו אזרח ירדני, מתגורר יחד עם אשתו וילדיו בתחומי הארץ. על רקע כל אלה ניתן לקבוע, כי חזרתה של העותרת לישראל, ביחד עם ילדיה, לא התרחשה עקב פירוד מבעלה.

משכך, שונה עניינה של העותרת שבפנינו מעניינן של הנשים שנדון בפרשת עאבד גם בהיבט זה, ולא מתקיימים בעניינה הרציונל העומד בבסיס הנוהל שעניינו פירוד הנשים מבעליהן, והישארותן בגפן עם ילדיהן באזור. טעם זה מחזק את המסקנה כי העותרת וילדיה אינם באים בגדריו של הנוהל (השוו: פרשת ג'וואמיס, בעמ' 240).

41. סירוב המשיבים להחיל את נוהל דוניה עאבד בעניינם של העותרת וילדיה, הוא סביר, אפוא. אותו נוהל נוגע למערכת נסיבות שונה מזו המאפיינת עתירה זו. מה גם, שעיקרו גובשו על בסיס טעמים הומניטאריים שנתקיימו בעניינן של העותרות בפרשת עאבד, ואשר אינם מתקיימים בעניינם של העותרים בעתירה זו (ענין ג'וואמיס, בעמ' 240).

42. משנמצא כי אין עילה להתערב בהחלטת המשיבים לדחות את בקשת העותרת להשבת אזרחותה יש לבחון האם מתקיימת בעניינם של העותרת וילדיה עילה מכח חוק הכניסה לישראל או מכח חוק האזרחות, שיש בה כדי להקנות להם מעמד בישראל או אזרחות באופן ראשוני.

43. חוק הכניסה לישראל מחייב כי ישיבה בישראל של מי שאיננו אזרח ישראלי או בעל אשרת עולה או תעודת עולה תהיה על פי רישיון ישיבה, אשר הסמכות להעניקו מסורה לשר הפנים (סעיפים 1(ב) ו-2 לחוק הכניסה לישראל). חוק הכניסה לישראל ותקנות הכניסה לישראל, התשל"ד-1974 שהותקנו מכוחו, מעניקים שיקול דעת רחב לשר הפנים בהפעלת סמכותו להעניק רישיונות אלו (בג"ץ 758/88 קנדל נ' שר הפנים, פ"ד מו(4) 505, 520 (1992) (להלן: ענין קנדל); בג"ץ 4156/01 דימיטרוב נ' משרד הפנים, פ"ד נו(6) 289, 293 (2002) (להלן: ענין דימיטרוב); עע"מ 4614/05 מדינת ישראל נ' אורן, פסקה 5 (לא פורסם, 16.3.2006) (להלן: ענין אורן); בר"ם 696/06 אלקנוב נ' בית הדין לביקורת המשמורת של שוהים שלא כדון, פסקה 16 (לא פורסם, 18.12.2006) (להלן: ענין אלקנוב)). היקפו הרחב של שיקול הדעת המוקנה לשר הפנים לענין הענקת מעמד בישראל לנתין זר נובע מעקרון הריבונות הנתון למדינה למנוע זרים מלהיכנס אליה או מלהשתקע בה (בג"ץ 1689/94 הררי נ' שר הפנים, פ"ד נא(1) 15, 19 (1994) (להלן: ענין הררי); ענין דימיטרוב, בעמ' 293; ענין אורן, פסקה 5; ענין אלקנוב, פסקה 16). עם זאת, שיקול דעתו של שר הפנים בהפעלת סמכותו לפי חוק הכניסה לישראל נתון לביקורת שיפוטית של בית המשפט ככל רשות מינהלית אחרת (ענין קנדל, בעמ' 525, 528; בג"ץ 3403/97 אנקין נ' משרד הפנים, פ"ד נא(4) 522, 525-526 (1997) (להלן: ענין אנקין); בג"ץ 2828/00 קובלבסקי נ' שר הפנים, פ"ד נז(2) 21, 28 (2003); ענין אורן, פסקה 5; בג"ץ 4542/02 עמותת "קו לעובד" נ' ממשלת ישראל, פסקה 46 (לא פורסם, 30.3.2006); ענין עכל, פסקה 11).

44. המדיניות המופעלת על ידי שר הפנים לצורך הענקת אשרות ורישיונות ישיבה בישראל לזרים מתאפיינת בגישה של צמצום והגבלה במתן אשרות ורישיונות לישיבת קבע (ענין הררי, בעמ' 19; ענין דימיטרוב, בעמ' 293; ענין אנקין, בעמ' 525; בג"ץ 2527/03 אסעיד נ' שר הפנים, פ"ד נח(1) 139, 142 (2003)). בית משפט זה אישר לא אחת את סבירותה של מדיניות זו (ענין קנדל, בעמ' 521; בג"ץ 656/87 מנצח נ' שר הפנים (לא פורסם, 7.3.1988); ענין אנקין, בעמ' 525; ענין הררי, בעמ' 19; עע"מ 11538/05 נטיוטוב נ' שר הפנים, פסקה 5 (לא פורסם, 25.11.2007) (להלן: ענין נטיוטוב); עע"מ 7422/07 אלכסנדרובה נ' משרד הפנים – מנהל האוכלוסין, פסקה 7 (לא פורסם, 2.7.2008) (להלן: ענין אלכסנדרובה)).

45. משאין בידי העותרים, בתורת נתינים זרים, זכות מוקנית לקבל מעמד בישראל מכח חוק הכניסה לישראל, ובשים לב להיקפו הרחב של שיקול הדעת המסור לשר הפנים לענין הענקת מעמד לנתין זר, לא מצאתי כי נפל פגם בהחלטת המשיבים לסרב להעניק לעותרים מעמד של תושבי קבע, המצדיק התערבות בית משפט זה. בדין טענו המשיבים כי אין מתקיימת בעניינם של העותרים עילה שיש בה כדי להקנות להם מעמד בישראל – בין מעמד של קבע ובין מעמד אחר – הן מכח נוהלי משרד הפנים בהם נקבעו החריגים בגדרם ינתנו רישיונות ישיבה, והן מכח שיקול דעתו הרחב של שר הפנים. ככלל, על פי המדיניות הכללית הנקוטה בידי שר הפנים, אין בכך שמבקש המעמד מעוניין להימצא בקרבת בני משפחתו שהינם אזרחי או תושבי ישראל, כדי להוות כשלעצמו טעם המצדיק הענקת רישיון ישיבת קבע בישראל (ענין דימיטרוב, בעמ' 294; דנג"ץ 8916/02 דימיטרוב נ' משרד הפנים – מנהל האוכלוסין, פסקה 7 (לא פורסם, 6.7.2003); ענין נטיוסוב, פסקה 6; ענין אלכסנדרובה, פסקה 7). משכך, אין עילה להתערב בהחלטת המשיבים לסרב לבקשת העותרים לרכוש מעמד על פי חוק הכניסה לישראל.

רכישת אזרחות לפי חוק האזרחות

46. חוק האזרחות קובע רשימת עילות שמכוחן נקנית אזרחות ישראלית. שאלה היא האם העותרים בענייננו זכאים לרכוש אזרחות מכח אחת העילות הקבועות בחוק זה.

אזרחות מכוח ישיבה בישראל

47. טוענת העותרת, כי היא זכאית לאזרחות מכח ישיבה בישראל, באשר מתקיימים בעניינה תנאי סעיף 3(ב) לחוק האזרחות, המורה כי "מי שנולד אחרי הקמת המדינה, וביום תחילת תוקפו של חוק זה היה תושב ישראל, ואביו או אמו היו לאזרחים ישראליים לפי סעיף קטן (א), יהיה לאזרח ישראלי מיום לידתו". טענה זו דינה להידחות. במועד כניסתו לתוקף של חוק האזרחות – הוא יום 14.7.1982 (סעיף 19(א) לחוק האזרחות), העותרת טרם נולדה, ולפיכך, לא היתה תושבת ישראל במועד זה, והוראה זו אינה חלה עליה. ממילא, בלידתה, העותרת זכתה לאזרחות ישראלית מכח לידה, בהתאם לסעיף 4 לחוק.

48. לחילופין, טוענת העותרת, כי היא זכאית לאזרחות מכח ישיבה בישראל, על פי תנאי סעיף 3א(ב) לחוק האזרחות, שזו לשונו:

”א3. הרחבת אזרחות מכח ישיבה בישראל

...(א)

(ב) מי שנולד אחרי הקמת המדינה, ונתקיימו בו התנאים הבאים, יהיה לאזרח ישראלי מכוח ישיבה בישראל מיום תיקון תש”ם:

(1) הוא לא היה לאזרח ישראלי מכוח הוראה אחרת של חוק זה;

(2) ביום תיקון תש”ם הוא היה תושב ישראל ורשום במרשם האוכלוסין;

(3) הוא צאצא של אדם שנתקיימו בו התנאים שבפסקאות (1) עד (3) לסעיף קטן (א).”

הרעיון הטמון בסעיף 3א(ב) הוא להכיר באזרחותו של אדם שנולד בישראל לאחר קום המדינה והיה תושב בישראל – שאינו אזרח – ביום תחילת תיקון מס’ 4 (תיקון תש”ם; 18.11.1980). אין הכוונה להכיר באזרחותו של מי שהיה אזרח מכח הוראה אחרת של חוק האזרחות, לרבות מי שהיה אזרח וויתר על אזרחותו ותושבותו, וחוזר לאחר שנים ומבקש להכיר מחדש באזרחותו הישראלית. על כן, גם הוראת סעיף זה אינה חלה על העותרת, ואינה מקימה לה עילה לקבלת אזרחות ישראלית.

אזרחות מכוח הענקה

49. אשר לילדי העותרת, נטען כי יש להעניק להם אזרחות על פי סעיף 9 לחוק האזרחות, הקובע:

”9. אזרחות מכוח הענקה

(א) שר הפנים רשאי להעניק אזרחות ישראלית, במתן תעודה ומהיום שיקבע בתעודה –

(1) לקטין תושב ישראל – על פי בקשת הוריו;

(2) לילדו הקטין של אזרח ישראלי לפי סעיף 4(א) – על פי בקשת הוריו;

(3) לילדו של אזרח ישראלי לפי סעיף 4(א)2, למי שאזרחותו הישראלית בוטלה לפי סעיף 10 בהיותו קטין – על פי בקשה שהגיש לשר בתקופה שבין יום הולדתו ה-18 לבין יום הולדתו ה-22;

... (4)

(ב) לענין פסקאות (1) ו-2 לסעיף קטן (א), די בבקשת הורה אחד אם הוא רשאי להחזיק לבדו בקטין” (להסבר כללי אודות סעיף 9, ראו: דברי ההסבר להצעת

חוק האזרחות (תיקון מס' 4), התש"ס-1979, הצ"ח 1419,
מיום 22.10.1979, בעמ' 32-33).

דין טענה זו להידחות, משלא מתקיים בעותרים 2-5 אף אחד מן התנאים האמורים בהוראה זו. הם אינם תושבי ישראל, שהרי ישיבתם בארץ אינה על פי חוק הכניסה לישראל ושהייתם כאן מנוגדת לחוק (ס"ק (1)). כדי להכשיר קבלת אזרחות מכח חוק האזרחות, יש צורך, ראשית, בקבלת מעמד חוקי מכח חוק הכניסה לישראל, ואת המונח "תושב" יש לפרש כבעל רישיון לישיבה מכח חוק זה (ראו: בג"ץ 1970/07 סיוושקין נ' משרד הפנים (לא פורסם, 23.8.2007); והשוו: ענין פאטמה, פסקה 11; ענין סלאמה, בעמ' 959; בג"ץ 2590/05 רשיטילובסקיה נ' שר הפנים (לא פורסם, 29.11.2005) (להלן: ענין רשיטילובסקיה)); אף אחד מהורי העותרים 2-5 אינו אזרח ישראלי. על כן, הבקשה להעניק להם אזרחות אינה עומדת בתנאי ס"ק (2) להוראה זו; כמו כן, החלופה השלישית העוסקת בילד של אזרח ישראלי, או מי שאזרחותו הישראלית בוטלה בעת שהיה קטין אינה מתקיימת בעותרים.

50. עוד יוער, כי לא מתקיימים בילדי העותרת התנאים לרכישת אזרחות מכח לידה על פי סעיף 4(א) לחוק האזרחות, שכן אימם איננה אזרחית ישראלית, ופסקה מלהיות אזרחית ישראלית, כאמור, עוד בשלב שקדם ללידתם, וגם אביהם איננו, ולא היה, אזרח ישראלי.

51. אין מתקיימים, אפוא, בעותרים 2-5 תנאי הסף לרכישת אזרחות ישראלית מכח הענקה.

התאזרחות

52. האם כשירים העותרים לרכוש אזרחות ישראלית מכח התאזרחות? סעיף 5 לחוק האזרחות מונה את התנאים המקדימים להתאזרחות, הנדרשים מבגיר שאינו אזרח ישראלי. זו לשון הסעיף:

5" התאזרחות

(א) בגיר שאיננו אזרח ישראלי יכול לקבל אזרחות ישראלית על ידי התאזרחות אם נתקיימו בו תנאים אלה:

(1) נמצא בישראל;

- (2) היה בישראל שלוש שנים מתוך תקופת חמש שנים שקדמה ליום הגשת בקשתו ;
- (3) זכאי לשבת בישראל ישיבת קבע ;
- (4) השתקע בישראל או שיש בדעתו להשתקע בה ;
- (5) יודע ידיעת-מה את השפה העברית ;
- (6) ויתר על אזרחותו הקודמת או הוכיח שיחדל להיות אזרח-חוץ לכשיהיה לאזרח ישראלי.
- (ב) מי שביקש להתאזרח ונתקיימו בו התנאים שבסעיף קטן (א), יעניק לו שר הפנים, אם ראה זאת לנכון, את האזרחות הישראלית על ידי מתן תעודת האזרחות..."

תנאי מוקדם לרכישת אזרחות מכח התאזרחות על פי סעיף 5 לחוק הוא קבלת מעמד מכח חוק הכניסה לישראל, ועל פי ס"ק (3) נדרשת אף זכאות לשבת בישראל ישיבת קבע ; כפי שצויין לעיל, אין בידי העותרים עילה לקבלת מעמד מכח חוק הכניסה לישראל, ועל כן הם אינם יכולים לרכוש אזרחות גם על דרך התאזרחות (ענין דימיטרוב, בעמ' 291-292 ; ענין רשיטילובסקיה, פסקה 3 ; ענין פאטמה, פסקה 11).

53. סיכומו של דבר: העותרים לא הוכיחו קיומה של עילה להעניק להם מעמד בישראל – בין על פי חוק הכניסה לישראל, ובין על פי חוק האזרחות.

הענקת מעמד מטעמים הומניטאריים

54. העותרים לא ביססו קיומה של עילה בחוק או בנוהל לרכישת אזרחות או מעמד של תושבות בישראל. שאלה היא האם עניינם עשוי לבוא בגדר המקרים החריגים שבהם ניתן להקנות מעמד בישראל מטעמים הומניטאריים מכח חוק הכניסה לישראל. במסגרת שיקול הדעת הרחב המסור לשר הפנים לענין מתן היתרים ורישיונות ישיבה על פי חוק זה, נשקלים גם טעמים הומניטאריים לפנים משורת הדין, בנסיבות מיוחדות העשויות להצדיק מתן מעמד בישראל (בג"ץ 9211/04 איבורה נ' משרד הפנים, פסקה 28 (לא פורסמה, 18.7.2005)). לצורך שקילת ההיבט ההומניטארי, הוקמה הוועדה הבינמשרדית לעניינים הומניטאריים (להלן: הוועדה הבינמשרדית), הפועלת על פי נוהל משרד הפנים מס' 5.2.0022 (להלן: נוהל הוועדה הבינמשרדית), והיא משמשת ועדה מייעצת למנהל רשות מינהל האוכלוסין "בבואו לבחון בקשות למתן מעמד בישראל, מכח חוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952, אשר אינן עומדות בקריטריונים הקבועים בנהלים השונים" (סעיף א' לנוהל הוועדה הבינמשרדית ; עת"מ (י-ם) 101/07 אבו ני

נ' משרד הפנים, פסקה 7 (לא פורסם, 22.10.2007); עת"מ (י-ם) 705/07 מוסקרה נ' שר הפנים, פסקה 34 (לא פורסם, 21.12.2009) (להלן: ענין מוסקרה)).

55. המשיבים, בהודעתם המשלימה מיום 21.9.2010, טענו כי בעניינם של העותרים "לא מתקיימות נסיבות הומניטאריות ייחודיות אשר מצדיקות כי תישקל האפשרות להעניק להם מעמד בישראל, לפני משורת הדין" (ההדגשה הוספה). חשוב להסביר, כי, ככלל, על מנת שבקשה למתן מעמד אשר אינה עומדת בקריטריונים הרגילים תידון ותישקל על ידי הוועדה הבינמשרדית יש להגיש בקשה מיוחדת למתן מעמד מטעמים הומניטאריים (סעיף ד.2 לנוהל הוועדה הבינמשרדית; השוו לענין רשיטילובסקיה, פסקה 2). מן החומר שהובא בפנינו עולה כי העותרים לא הגישו בקשה כזו, ועניינם לא נדון בפני הוועדה הבינמשרדית. עמדת המשיבים היא כי אין טעם בהגשת בקשה כזו, בהעדר טעמים טובים שיצדיקו את קבלתה.

שאלה היא האם סירובם של המשיבים לשקול הענקת מעמד לעותרים מטעמים הומניטאריים מעמיד עילה להתערבות בית משפט זה.

56. בענין זה יש להתייחס לשיקולים הרלבנטיים הבאים:

מצד אחד, לעותרת זיקה הדוקה לישראל; היא נולדה וגדלה בארץ וחיתה בה עד לבגרותה, והגיעה לגיל 20; כל משפחתה הקרובה מתגוררת בישראל עד עצם היום זה, והיא רוצה לשוב ולהשתקע בה. היא וילדיה מתגוררים בארץ מאז 1997 וכאן מרכז חייהם. הילדים הגיעו לישראל עוד בשנות ילדותם המוקדמות, גדלו כאן לצד משפחתם המורחבת, רכשו חברים, השתלבו במוסדות חינוך ישראליים, והיכו שורשים בארץ.

מנגד, העותרת וילדיה יושבים בישראל בניגוד לחוק במשך שנים רבות. מאז חזרתם לארץ, ועד שהעותרת הגישה לראשונה את הבקשה להשבת אזרחותה, בשנת 2003, חלפו שש שנים בהן שהו העותרים בישראל שלא כדין, והם המשיכו לשהות בה שלא כחוק אף לאחר שנדחו בקשותיהם בשנת 2003 ובשנת 2004 ולאחר מכן בשנת 2007. שהייתם ארוכת השנים שלא כדין בישראל מהווה שיקול בעל משמעות שלא להיענות לבקשתם להעניק להם מעמד מטעמים הומניטאריים (עע"מ 10894/08 דג'אן נ' שר הפנים, פסקה י (לא פורסם, 29.12.2009); ענין אלכסנדרובה, פסקה 8). כמו כן, העותרת ביקשה בעבר לקשור את גורלה עם בעלה בירדן, ולשם כך ויתרה על אזרחותה הישראלית מרצון חופשי. העותרת ובעלה שניהם אזרחי ירדן, וילדיהם נולדו בירדן. על פניו, אין מניעה כי המשפחה הגרעינית תמשיך להתגורר בירדן, מדינת אזרחותם.

57. כאמור, לצורך מתן מעמד מטעמים הומניטאריים חריגים, מסור בידי שר הפנים שיקול דעת בעל היקף רחב במיוחד, ו"בהתאמה, יהא גדר ההתערבות של בית המשפט בהחלטות ממין זה מצומצם ויוגבל למקרים יוצאי דופן בהם נפל פגם חמור בהחלטה הנוגעת למתן אשרה או רישיון מטעמים הומניטאריים, כגון שיקול זר או פגם חמור אחר היורד לשורש העניין" (ענין איבשין, פסקה 8; ענין עכל, פסקה 10; ראו גם: עת"מ (מרכז) 21208-03-10 בוטנג נ' שר הפנים/מינהל האוכלוסין, פסקה 24 (לא פורסמה, 25.5.2010); ענין מוסקרה, פסקה 34). בהינתן מכלול הנתונים, ונוכח מתחם ההתערבות הצר במיוחד, אין לומר כי קמה בענייננו עילה להתערב בשיקול דעת המשיבים שלא להכיר בקיומם של טעמים הומניטאריים חריגים המצדיקים מתן מעמד לעותרים.

סוף דבר

58. לאור כל האמור, דין העתירה להידחות מחמת העדר עילה מוכחת להתערבות בעמדת המשיבים לפיה אין להחזיר לעותרת את אזרחותה שויתרה עליה בשעתו, אין להעניק לעותרים מעמד בישראל מכח חוק הכניסה לישראל, וכן אין להכיר באזרחותם או בזכותם להתאזרח על פי חוק האזרחות. עמדת המשיבים, לפיה לא מתקיימים בעניינם של העותרים טעמים הומניטאריים המצדיקים מתן מעמד בישראל, גם היא אינה מעלה פגם המצדיק התערבות שיפוטית.

העתירה נדחית, אפוא.

אציע שלא ליתן צו להוצאות.

ש ו פ ט ת (בדימ')

השופטת מ' נאור:

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

השופט א' רובינשטיין:

אני מסכים.

שופט

לפיכך, הוחלט כאמור בפסק דינה של השופטת פרוקצ'יה.

ניתן היום, י"ג באייר התשע"א (17.05.11).

שופט

שופטת

שופטת (בדימ')